

การต่อเรือกอและในจังหวัดปัตตานี

บริเวณที่ต่อเรือกอและ

สืบเนื่องมาจากบริเวณชายฝั่งแหลมมาลาญ ทางด้านตะวันออกของอ่าวไทยนับตั้งแต่อำเภอยะหริ่ง อำเภอปานาเระ อำเภอสายบุรีของจังหวัดปัตตานี เรื่อยจนถึงอำเภอตากใบ ของจังหวัดนราธิวาส เป็นหาดทราย ปรากฏที่กำบังลม จะมีก็เฉพาะบริเวณปากน้ำความแปรปรวนของอากาศจึงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อีกทั้งแหล่งจับปลาที่อยู่ห่างจากฝั่งออกไปถึง 16 กิโลเมตรขึ้นไป ชาวประมงในเขตนี้ จึงจำเป็นต้องต่อเรือที่เหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศในบริเวณนี้ เรือที่เหมาะสมและดีที่สุดในที่นี้ที่ชาวประมงใช้ก็คือ “เรือกอและ” แหล่งต่อเรือกอและในจังหวัดปัตตานี ได้แก่

ตำบลปะเสียว อำเภอสายบุรี

บ้านบางเก่า อำเภอสายบุรี

หมู่บ้านน้ำบ่อ หมู่บ้านท่าหน้า อำเภอปานาเระ

หมู่บ้านบูดี ตำบลตะโล๊ะกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง

โดยเรือกอและลำแรก ได้ออกแบบและสร้างขึ้นด้วยฝีมือชาวประมงในเขตกำบังตะลุแบ ซึ่งในปัจจุบันคือตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดสายบุรี

ช่างต่อเรือ

ช่างต่อเรือกอและส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเลในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ และอำเภอ สายบุรี ในจังหวัดปัตตานี และอำเภอตากใบ ในจังหวัดนราธิวาส ช่างต่อเรือกอและเรียนรู้วิธีการต่อเรือกอและมาจากบรรพชน มีการสืบทอดความสามารถในการต่อเรือจากรุ่นพ่อ ถึงลูกหลานตามลำดับ ช่างต่อเรือกอและส่วนใหญ่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มมีเอกลักษณ์ของฝีมือในการต่อเรือที่แตกต่างกัน ในจังหวัดปัตตานี สามารถแบ่งสกุลช่างต่อเรือกอและได้ 4 กลุ่มกว้างๆ คือ

1. กลุ่ม AAA มีสถานที่ต่อเรือกอและ ณ บ้านเลขที่ 220 หมู่ 3 บ้านบูดี ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอ ยะหริ่ง จ.ปัตตานี มีต่อเลาะ สะอะเป็นหัวหน้ากลุ่ม
2. กลุ่ม BBB มีสถานที่ต่อเรือ ณ บ้านเลขที่ 220 หมู่ 3 บ้านบูดี ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จ.ปัตตานี มีมะชะ สะอะ ซึ่งเป็นพ่อของต่อเลาะ สะอะ เป็นหัวหน้ากลุ่ม
3. กลุ่ม KKK มีสถานที่ต่อเรือ ที่ตำบลปะเสียว อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เป็นสถานที่ต่อเรือที่ใหญ่ที่สุด และมีช่างต่อเรือมากที่สุดในจังหวัดปัตตานี มีสแม บากา เป็นหัวหน้ากลุ่ม
4. กลุ่มอิสระ มีอยู่ทั่วไปใน อ.ยะหริ่ง อ.ปะนาเระ และอ. สายบุรี ช่างต่อเรืออิสระเหล่านี้จะใช้บริเวณบ้านของตนเองเป็นสถานที่ต่อเรือเพราะมีความสะดวกสบายในการปฏิบัติงานมากกว่า

วัสดุที่ใช้ในการต่อเรือ

วัสดุที่สำคัญที่สุดในการต่อเรือกอและ คือไม้ ไม้เป็นส่วนประกอบส่วนใหญ่ของเรือกอและที่ต่อขึ้น และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาไม้ประเภทไม้เนื้อแข็งมาต่อเรือกอและทั้งนี้เพื่อจะได้มีอายุการใช้งานได้ยืนยาวหลายปี ไม้เนื้อแข็งที่นิยมใช้ได้แก่ ไม้จ้องา(ไม้ตะเคียนทอง) ไม้หลุมพอ และไม้สยา และช่างผู้มีฝีมือจะไม่ใช้ตะปูแต่จะใช้ไม้ชนิดเดียวกันนำมาเหลาทำเป็นสลักใช้แทนตะปู

ลวดลายบนเรือกอลและ

ลวดลายชนิดต่างๆ ที่ปรากฏบนเรือกอลและ เป็นลวดลายที่เกิดขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์และอิทธิพลที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมอันได้แก่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สังคมความเป็นอยู่ในจังหวัดปัตตานี อันประกอบด้วยชนชาติ 3 ชนชาติอาศัยอยู่ร่วมกัน คือ ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ชาวจีน ลวดลายบนเรือกอลและประกอบด้วยอิทธิพลศิลปะของ 4 ชนชาติ อันได้แก่ ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ชาวชวา และชาวจีน จึงนับว่าลวดลายบนเรือกอลและคือ ผลของวัฒนธรรมสัมพันธ์ที่มีคุณค่าสมควรอนุรักษ์ไว้อย่างยิ่ง จิตรกรรมที่ศิลปินไทยมุสลิมจะวาดตกแต่งเรือกอลและมีข้อจำกัดในด้านหลักความเชื่อทางศาสนาอิสลาม ดังนั้นจะไม่ปรากฏภาพคน การร้องรำทำเพลง หรือลักษณะที่ยั่วยุกามารมณ์ จิตรกรรมที่นำมาตกแต่งเรือและส่วนใหญ่จึงเป็นภาพสัตว์น้ำ สัตว์ในจินตนาการจากประเพณี ศาสนา วรรณคดี ศิลปะการแสดงต่างๆ สัตว์หิมพานต์และภาพทิวทัศน์

จิตรกรรมประเภทสัตว์น้ำ

ภาพสัตว์น้ำที่นิยมวาด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสวยงามและอาจจะเพื่อแสดงให้เห็นว่าเรือกอลและลำนั้นทำการประมงเพื่อจับสัตว์น้ำประเภทนั้นที่ปรากฏ

บนเรือกอลและ ได้แก่ ปู ปลา กุ้ง หมึก

ภาพสัตว์ในจินตนาการจากประเพณี ได้แก่ ภาพนกกาเหาะชูรอ หรือนกกาอะสุระ นกกรูดา หรือนกครุฑ นกบือเฆาะมาศ หรือ

นกยูงทอง นกบุหงงซิงอ หรือนกสิงห์

ภาพสัตว์ในจินตนาการจากศาสนา

ภาพสัตว์ในจินตนาการจากวรรณคดี เช่น หงส์

ภาพสัตว์ในจินตนาการจากศิลปะการแสดงต่างๆ

ภาพสัตว์หิมพานของไทย เช่น ภาพหนุมาน นาค เจือก

ภาพสัตว์ในจินตนาการของจีน เช่น ภาพมังกร นกยูง นกกระเรียน

จิตรกรรมประเภทภาพทิวทัศน์

เอกสารอ้างอิง

วุฒิ วัฒนสิน. 2542. **ลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอลและในจังหวัดปัตตานี**. ปัตตานี :

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.